

inskrift icke kunnat återfinnas, och Bergman, hvars manuskript fins i Antiqvarisk-topografiska arkivet, meddelar under nr 1187 a af inskriften alldeles detsamma som Liljegren med hänvisning till Peringskiölds samlingar.¹

19. Hulterstads kyrka.

Pl. XII. Fig. 19.

Literatur: L. 1568. — B. 1069. — Ahlqvist, *Ölands Historia* II, 2, s. 52. — Worsaae, *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie*, 1870, s. 406. — O. Montelius, *Svenska Fornminnesföreningens tidskrift* I, s. 64, not. 4. — E. Brate, *Upsalastudier tillagnade S. Bugge*, s. 8.

Mycket att beklaga är förlusten af den ene af de två runstenar, som tidigare funnits i Hulterstad, men blifvit förstörda; den utmärkte sig, enligt den bevarade teckningen, icke blott genom sin ordentligt inhuggna inskrift utan framförallt genom sin ovanliga och elegant ornamentik. Vår enda källa till att lära känna denna runsten är numer Bautils figur 1069, hvilken vi reproducerat pl. XII, fig. 19.²

Stenen fans, då teckningen i Bautil togs, i kyrkan, der den förmodligen låg som golfsten. Den hade en total höjd af 3 alnar 3 tum (1.85 m). Häraf har omkring 3 alnar (1.78 m) varit synliga ofvan jord, då stenen var rest, så att den haft full manshöjd. Bredden var 1 aln 20 tum (1.09 m). — Såsom figuren visar, har stenen haft stor likhet med Resmostenen nr 4 med en lika omsorgsfullt tillhuggen yta som denne. De upphöjda ornamenten hafva uppfyllt hela den del af ytan, som icke var upptagen af inskriften. Den troligen i hufvudsaken rigtiga afbildningen visar oss en människofigur med utslaget hår sittande under ett slags baldakin på tvenne i kors öfver hvarandra lagda, bandformiga djur. Omkring dessa figurer slingra sig dels smala, ormlika djurbilder, dels ornamentala band. Det hela är konstmessigt ordnadt, så att ett regelbundet flätverk (*entrelacs*) uppstår.³

Inskriften var inhuggen på en upphöjd ram längs kanterna liksom på de begge Resmostenarna (figg. 3 och 4) och åtskilliga andra öländska runstenar.⁴

¹ Åtskilliga blad i Peringskölds samlingar rörande kyrkliga fornlemningar på Öland saknas nu; förmodligen har kyrkdörren med sin inskrift varit afbildad på något af dessa blad. — Det ofvan anförda ur Bergmans manuskript har blifvit mig meddeladt af riksantikvarien Hans Hildebrand. Jag finner det sannolikast, att Liljegren aldrig sjelf sett inskriften hos Peringsköld, utan att hans enda källa varit Bergman. — Nu fins ingen gammal kyrkdörr i Hulterstad, och troligen har den längesedan blifvit förstörd. Ahlqvist omtalar hvarken dörren eller dess inskrift. 5

² Liljegren 1868 hänvisas äfven till Rhezelius, men Rhezelius omtalar icke denna runsten.

³ Worsaae, *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 1870, s. 406, not., uppfattar människofiguren på denna sten som manlig.

⁴ På afbildningen ser det ut, som om runorna icke nått ända ut till stenens kanter, utan begränsats af en inhuggen linie. Detta beror likväl blott på ett af afbildningens upphofsman använt teckningssätt. På afbildningarna af Sandbystenarna i Bautil (1066 och 1067) äro inskrifterna likaledes framställda såsom begränsade uttill af en inhuggen linie. Men på dessa stenar nå runorna ända ut till kanterna liksom på de begge Resmostenarna (figg. 3 och 4), och detsamma har utan tvifvel varit förhållandet på originalet till Bautil fig. 1069, vår fig. 19.

Runorna synas hafva varit tydliga, och det fins ingen anledning betvifla, att de äro i hufvudsaken rätt återgifna i Bautil.

𐀀𐀁𐀂𐀃 × 𐀄 × 𐀅𐀆𐀇 × 𐀈𐀉𐀊 × 𐀋𐀌𐀍 × 𐀎𐀏𐀐 × 𐀑𐀒𐀓 × 𐀔𐀕𐀖𐀗 × 𐀘𐀙 ×
 5 10 15 20 25 30 35 40
 𐀚𐀛 × 𐀜𐀝 × 𐀞𐀟 × 𐀠𐀡 ×
 45 50 55

Transliteration: **estriþ** × **lit** × **raisa** × **stain** × **pina** × **iftir** × **biurn** × **bounta** × **sin** × **kup** ×
 5 10 15 20 25 30 35 40 45
ialbi × **has** × **sial** ×
 50 55

Fonetisk transskription: *Æstrið lét raisa stæin þenna æftir Biörn, bónda sinn. Guð (h)ialpi ha(n)s siál.*

Öfversättning: »Estrid lät resa denna sten efter Björn, sin äkta man. Gud hjelpe hans själ.»

Huruvida uttalet varit *Æstrið* eller *Æstrið* kan icke afgöras.

Skrif sättet **bounta** bör utan tvifvel uppfattas som en blandning af **bonta** och ett äldre skrif sätt **bunta**.¹ Det är emellertid oväntadt, att man träffar en dylik oregelbundenhet på denna sten, som tillhör samma grupp som Sandbystenarna, en runstensgrupp, som just utmärker sig genom sin ordentliga orthografi (se nedan).

20. Hulterstads kyrkogård.

Pl. XII. Fig. 20.

Fig. 20 är hemtad från Frigeli samlingar. Om det uppenbarligen illa handterade originalet få vi icke veta mer än hvad följande korta, vid afbildningen upptecknade notis innehåller: »Denna runsten ligger på Hulterstads kyrkiogård på södra sidan om kyrkian. Afritad 1748.» Stenens midtfält har troligen varit försedt med ornament, ehuru den i teckningskonsten föga kunnige upphofs mannen till afbildningen icke ens försökt återgifva dem. Teckningen har dessa 11 runor: þ (el. B) 𐀀𐀁𐀂𐀃𐀄𐀅. Man kunde misstänka, att originalet till fig. 20 vore samma sten som nr 19, som blifvit sönderslagen och stympad, sedan teckningen i Bautil på 1670-talet utfördes. Fig. 19 har på högra sidan de 10 runorna 𐀔𐀕𐀖𐀗 × 𐀘𐀙 × 𐀚, svarande till de ofvannämnda 11 runorna på fig. 20. De sex runorna 𐀈𐀉 — 𐀋𐀌 och möjligen äfven den första runan öfverensstämma. Men å andra sidan äro afvikelserna betydliga. Fig. 20 har framför de tre gemensamma runorna 𐀈𐀉 två runor 𐀀 i st. f. *en* runa 𐀞 på fig. 19, och den 7 runan 𐀎 på fig. 20 svarar till 𐀏 på fig. 19, och den förra har i slutet 𐀐 svarande till 𐀑 på den senare. Dessa afvikelser äro för stora, för att jag skulle kunna antaga identiteten för sannolik. Inskriften på originalet till fig. 19 har antagligen varit mycket tydlig, inhuggen som den var på en

¹ Jemför skrif sättet **þourstain** L. 802, **brouþur** L. 948. Ett uttal *bóunda*, som kunde stå för den ofta förekommande formen *boanda* genom analogiskt utbyte af suffixvokalen (jfr Noreen, *Altisl. u. Altnorw. Grammatik* ², s. 93), finner jag mindre sannolikt, då vi aldrig annars träffa någon sådan form.